

**ПЗВО МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ПИЛИПА ОРЛИКА**
Факультет охорони здоров'я

**Лук'янчук В.Д., Савченкова Л.В., Висоцька Л.В., Ігнатова Т.В.,
Прозорова Г.О., Нечипоренко В.Т.**

МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
для написання магістерської роботи
для здобувачів другого рівня вищої освіти
галузі знань 22 Охорона здоров'я
для спеціальності 226 Фармація, промислова фармація
за освітньою програмою: Фармація

Миколаїв, 2021

УДК 615.014

Рекомендовано Вченою радою ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика» (Протокол № 1 від 31.серпня 2021 р.)

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри фармації (Протокол № 1 від «30» серпня 2021 р.)

Укладач: Лук'янчук В.Д. доктор медичних наук, завідувач кафедри фармації ПЗВО «МКУ ім. Пилипа Орлика»

Рецензенти:

Редькіна Є.А., директор ПКВО «Фармація», м. Миколаїв

Соколик О.П., к.мед.н., асистент кафедри фармакології та фармакогнозії Одеського національного медичного університету

Кондратенкова І.В., здобувачка освітньої програми «Фармація» ПЗВО «МКУ ім. Пилипа Орлика»

Багрієнко О.О, Голова студентського самоврядування ПЗВО «МКУ ім. Пилипа Орлика»

Лук'янчук В.Д., Савченкова Л.В., Висоцька Л.В., Ігнатова Т.В., Прозорова Г.О., Нечипоренко В.Т.

Методичні рекомендації до написання та захисту магістерської роботи з фармації / Лук'янчук В.Д., Савченкова Л.В., Висоцька Л.В., Ігнатова Т.В., Прозорова Г.О., Нечипоренко В.Т. Миколаїв : ПЗВО МКУ ім. П.Орлика, 2021. 53 с.

Рекомендації характеризують зміст та послідовність етапів підготовки, написання, оформлення та захисту кваліфікаційної науково-дослідної роботи на здобуття ступеня вищої освіти «магістр». Для студентів спеціальності: 226 «Фармація, промислова фармація»

ЗМІСТ

1. Загальні положення про написання магістерської роботи.....	4
2. Програма роботи над магістерською роботою	6
3. Структура магістерської роботи	11
4. Визначення теоретичних основ дослідження.....	18
5. Збір фактичного матеріалу	19
6. Оформлення магістерської роботи	20
7. Експертиза магістерської роботи.....	25
8. Захист магістерської роботи.....	28
9. Оцінка магістерської роботи	30
10. Додатки.....	34

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ ПРО НАПИСАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Ступінь вищої освіти магістра відображає освітній рівень випускника, його готовність до науково-дослідної та науково-практичної діяльності. Ступінь магістра присуджується за результатами захисту магістерської роботи.

Магістерська робота є кваліфікаційною працею наукового змісту, навчально-дослідного характеру, яка виконується здобувачем вищої освіти за обраною темою з актуальних проблем медицини та фармації за матеріалами, зібраними за час навчання в магістратурі та у процесі науково-дослідної практики. Вона має підтвердити здатність виконавця самостійно здійснювати науковий пошук, використовуючи теоретичні знання і практичні навички, знаходити та формулювати проблеми, володіти методами та прийомами їх розв'язання, аналізувати та узагальнювати науково-практичну інформацію. Магістерська робота є результатом вивчення студентом конкретної дослідницької задачі з метою знаходження ефективних шляхів та засобів її розв'язання.

Представлені методичні рекомендації призначені для виконання магістерських робіт студентами факультету охорони здоров'я за спеціальністю «226 Фармація, промислова фармація» на здобуття кваліфікаційного рівня магістр, розроблені у відповідності до Наказу Міністерства охорони здоров'я України № 295 від 24.09.96 «Про внесення змін та доповнень до магістратури в медичних вищих навчальних закладах» та Положення «Про порядок підготовки та захисту дипломних робіт у Національному фармацевтичному університеті». Оформлення матеріалу здійснено за сучасними стандартами ДСТУ ГОСТ 7.1:2006 «Системи стандартів з інформації, бібліографічної та видавничої справи. Бібліографічний запис, бібліографічний опис. Загальні вимоги та правила складання».

Сукупність отриманих результатів у ході дослідження актуальної проблеми фармації дасть можливість визначити рівень науково-фармацевтичної кваліфікації випускника магістратури і засвідчить наявність в нього умінь і навичок самостійного розв'язання наукових задач та практичних ситуацій, тобто відповідність ступеню магістра.

Цей ступінь відображає, перш за все, освітній рівень випускника, його здатність до наукової, дослідницької та практичної роботи. Магістрант має не лише володіти знаннями основних наукових положень досліджуваної проблеми, але й уявленнями про методологію та організацію науково-дослідної роботи на усіх її етапах. Повинен демонструвати оволодіння професійними компетентностями, що передбачає проведення досліджень, та/або здійснення інновацій у ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Наукова методологія заснована на системному, тобто цілісному підході до досліджуваної проблеми, використанні методів аналізу і синтезу, узагальнених наукових знаннях, логічних висновках. Тому під час виконання магістерської роботи використовуються комбіновані методи пізнання, які поєднують в собі теоретичні та експериментальні методи вивчення проблеми. Наукове дослідження базується на використанні чітко окреслених наукових понять, які не можна підміняти одне одним.

Найчастіше у магістерській роботі використовуються поняття: "*факт*" (подія або явище, що слугує підставою або підтвердженням гіпотези, характеризується достовірністю, новизною, значущістю); "*принцип*" (основне положення теорії, яке використовується для обґрунтування запропонованих підходів); "*проблема*" (узагальнена множинність сформульованих наукових питань, відповідних постановці та розв'язанню дослідницьких задач теоретичного та прикладного характеру, які вимагають отримання нових знань).

Все більше уваги приділяється розробці проектів монографій фармакопейних статей та переробці існуючої нормативної документації; удосконаленню методів визначення тотожності, чистоти і доброякісності сировини; лікарському ресурсознавству, пошуку нових більш ефективних комбінацій лікарських засобів із доказаною фармакологічною активністю, перегляд та відкриття нових видів біологічної активності лікарських засобів, розширення спектру їх застосування, та інше.

Магістерська робота виконується здобувачем вищої освіти самостійно, у тісному контакті з науковим керівником, який консулює та контролює виконання індивідуального плану, несе відповідальність за процес, якість, результати та своєчасність її виконання. Як правило, один раз на семестр магістрант звітується з приводу виконаної роботи та отриманих результатів на засіданні кафедри фармації. Окрім цього упродовж навчання у магістратурі студент має виступити з повідомленнями або доповідями на науково-практичних конференціях та мати на час захисту, як мінімум, 2 публікації з досліджуваної проблеми (тези доповідей, статті).

Магістерська робота виконується студентами 5 курсу та є завершальним етапом науково-дослідницького плану. Вона повинна носити комплексний характер та містити елементи фармакології, фармакогнозії, фармацевтичної хімії, організації та економіки фармації, а також клінічної фармакології з фармацевтичною опікою.

Слід зазначити, що магістерська робота характеризується ретельним *теоретичним опрацюванням* проблеми, *науковою спрямованістю дослідження, наявністю констатувального, формувального та контрольного експериментів, наявністю елементів новизни у розробці проблеми.* Магістерська робота – творча

за своїм характером, вирізняється оригінальністю постановки проблеми і вибору методичного апарату, передбачає дотримання магістрантом основних вимог до її написання, оформлення та захисту.

Про затвердження тем магістерських робіт і призначення наукових керівників видається наказ та оприлюднюється на сайті університету. Захищені магістерські роботи зберігаються в бібліотеці університету упродовж 5 років. За необхідності вони можуть бути надіслані до інших бібліотек, установ, освітніх закладів та організацій на їхнє прохання для реалізації рекомендацій магістрантів. До роботи додається електронна версія магістерської роботи.

2. ПРОГРАМА РОБОТИ НАД МАГІСТЕРСЬКОЮ РОБОТОЮ

Магістерська робота виконується здобувачами вищої освіти, що пройшли додаткову науково-практичну підготовку у студентських наукових гуртках та оволоділи навичками проведення експерименту.

На початку дослідження магістрант складає план-проспект дослідження обраної теми, в якому має бути відображено: яке явище, проблема чи властивість вивчається; за якими критеріями та показниками визначається рівень їх сформованості; які методи дослідження використовуються; порядок та регламентація використання у конкретному дослідженні тих чи інших методів.

Загальна та робоча гіпотези висуваються для більш чіткого виконання завдань дослідження. Загальна гіпотеза: якщо дослідити хімічний склад сировини та визначити класи біологічно активних речовин, то це допоможе передбачити імовірну фармакологічну активність субстанції. Робочі гіпотези направлені на реалізацію загальної (підтвердження чи спростування очікуваних видів активності).

Існує декілька методів наукового дослідження:

Історичний – містить в собі аналіз існуючих відомостей за даною темою або проблемою.

Експериментальний – методики, які використовуються при виконанні експерименту, різноманітні методи аналізу.

Статистичний – без статистичної обробки результатів експеримент не може вважатись вірогідним, тому використовуються статистичні методи аналізу.

Планом-проспектом магістерського дослідження передбачається визначення послідовності та термінів роботи виконання окремих її елементів з конкретизацією результатів по кожному, що дозволяє досягти позитивного кінцевого результату.

Магістерське дослідження реалізується такою орієнтовною послідовністю виконання етапів:

- вибір теми дослідження;
- складання робочого плану підготовки магістерської роботи;
- обґрунтування актуальності теми, що розробляється;
- аналіз теоретичних основ дослідження;
- формулювання мети і завдань дослідження;
- визначення об'єкта та предмета дослідження;
- висунення гіпотези дослідження;
- розробка методики дослідження;
- збір, аналіз та узагальнення емпіричних даних;
- формулювання висновків роботи;
- визначення теоретичного і практичного значення дослідження;
- здійснення літературного редагування й технічного оформлення;
- подання магістерської роботи на експертизу;
- захист магістерської роботи.

Вибір теми дослідження. Тема магістерської роботи обирається з врахуванням її значущості, своєчасності, актуальності. Тема та її назва мають відповідати предмету дослідження та обумовлюватися ним. Назва магістерської та викладений у ній зміст мають бути співзвучними за широтою постановки проблеми, обраними аспектами, означеними провідними поняттями.

Тема роботи повинна відповідати сучасній проблематиці, тобто бути актуальною та спрямованою на вирішення конкретної проблеми. Робота має бути виконаною відповідно з науковим напрямком випускаючої кафедри та у розрізі сучасної фармацевтичної науки.

Здобувач вищої освіти обирає тему магістерської роботи самостійно або після консультації з науковим керівником, керуючись власними інтересами і дійсними можливостями в межах спеціалізації кафедри. Припустимою вважається формулювання на першому етапі роботи попередньої назви теми, яка потім уточнюється. Тема магістерської роботи має бути сформульована таким чином, щоб якомога коротше й конкретніше відображала основну ідею роботи, точно вказувала на предмет дослідження.

Тема магістерської роботи, як і науковий керівник, затверджуються на засіданні кафедри фармації. Орієнтовний перелік тем для магістерських зі спеціальності 226 «Фармація, промислова фармація» наведено у *додатку А*. Зразок заяви про вибір теми та затвердження наукового керівника наведено у *додатку Б*.

Складання робочого плану підготовки магістерської роботи. План підготовки магістерської роботи включає зміст, терміни, очікувані результати, форму їх представлення, відмітку наукового керівника про виконання науково-дослідної підготовки за магістерською програмою навчання. Під час складання плану роботи слід визначити зміст окремих розділів, сформулювати їх назви,

накреслити у вигляді розділів і параграфів послідовність питань, які розглядатимуться. Робочий план повинен бути гнучким, не обмежувати творчий розділ ідеї, уможливлювати внесення подальших змін, коректування попередніх варіантів викладу матеріалів. У робочому плані має передбачатися час на експертизу магістерського дослідження і попереднього захисту.

Робочий план розробляється магістром за участю наукового керівника, відображає основну ідею роботи та комплексний підхід до розв'язання досліджуваної проблеми. Остаточний варіант плану затверджується науковим керівником і по суті є спрощеним попереднім змістом магістерської роботи, узгодженим з термінами виконання окремих її етапів.

Обґрунтування актуальності теми, що розробляється. Обґрунтування актуальності теми дослідження, визначення її мети, завдань, об'єкта, предмета, гіпотези, змісту провідних категорій, концептуальних основ, методики дослідження відбувається студентом за підтримки та контролю наукового керівника. Особливої уваги заслуговує вибір магістрантом експериментальної бази дослідження й організація та проведення констатувального, формувального та контрольного етапів роботи. На етапі завершення роботи, якісного та кількісного аналізу й узагальнення даних дослідження, магістрант за допомогою наукового керівника визначає наукове та практичне значення одержаних результатів, формулює висновки, редагує та оформлює матеріали для подання на експертизу та подальшого захисту.

Аналіз теоретичних основ дослідження. Аналіз магістрантом наукових джерел з досліджуваної проблеми дозволяє йому визначитися з основними концептуальними засадами, ідеями провідних фахівців, теоріями, принципами та основними підходами до її вивчення. Шляхом здійснення патентного пошуку, аналізу монографій, підручників, наукових праць, базових нормативних документів магістр визначає стан розробки проблеми у фармації (вітчизняній та зарубіжній); ступінь її затребуваності сучасною медичною та фармацевтичною наукою та практикою; існуючі протиріччя, які вказують на нерозв'язані проблеми та шляхи оптимізації процесу. У роботі має бути посилення не менш ніж на 60 наукових публікацій, з яких кількість навчальних посібників не повинна перевищувати 1/4 частини.

Формулювання мети і завдань дослідження. На початковому етапі роботи над магістерською роботою здобувачу вищої освіти належить від актуальності теми логічно перейти до формулювання мети дослідження та перерахування конкретних завдань, які потребують розв'язання та визначають стратегію і основні напрями дослідної роботи. Правильна постановка завдань слугує основою успіху у науковій роботі в цілому.

Визначення об'єкта та предмета дослідження – важливий етап роботи над магістерською роботою. Об'єктом дослідження виступає процес або явище, яке породило проблему, обрану студентом для вивчення. Предмет знаходиться у межах об'єкта, є його частиною, безпосередньо пов'язаний з назвою магістерської роботи. Об'єкт та предмет дослідження співвідносяться між собою як загальне і часткове.

Висунення гіпотези дослідження. На основі аналізу наукових джерел магістрант має висунути положення, які вимагатимуть доказів і міститимуть припущення щодо шляхів вирішення поставленої задачі. Наукова гіпотеза має вирізнятися логічною простотою й чіткістю; вона не має складатися з надмірно великої кількості положень; до неї не слід включати неоднозначні поняття та ціннісні судження; вона має бути доступною для перевірки.

Розробка методики дослідження. Загальна логічна схема наукового дослідження передбачає розробку адекватного методичного інструментарію. З допомогою методики дослідження (сукупності прийомів й способів, порядок їх застосування та інтерпретації отриманих з її допомогою результатів) уможлиблюється технічна реалізація різних методів. У дослідженні недостатньо визначитися з переліком методів, необхідно їх сконструювати й організувати у систему. Методика потребує чіткого визначення магістрантом критеріїв та показників розвитку досліджуваного явища. Таким чином, методика – це свого роду модель дослідження, розгорнута у часі. Певна сукупність методів продумується магістрантом для кожного етапу дослідження.

Збір, аналіз та узагальнення емпіричних даних. Збираючи дані дослідної роботи, магістрант ретельно й об'єктивно реєструє їх у протоколах, фіксує типові та нетипові для досліджуваного прояви, порівнює між собою дані, одержані у різних ситуаціях, умовах, видах діяльності та з допомогою різних методів. Це сприятиме коректній обробці та інтерпретації даних, визначенню тенденцій розвитку досліджуваного явища, уможливить одержання обґрунтованих узагальнень та вироблення виважених й реалістичних прогнозів.

Формулювання висновків роботи. Висновки ґрунтуються на даних експериментальної роботи магістранта. Вони мають відповідати певним методичним вимогам: бути аргументованими; узагальнювати одержані у дослідженні емпіричні дані; витікати з накопиченого матеріалу; бути логічним наслідком його аналізу та узагальнення. Під час формулювання висновків, виконавцю дослідно-експериментальної роботи варто уникати типових помилок:

- «тупцювати на місці», повторювати однакові або схожі судження;
- робити поверхневі, схематичні, часткові висновки з великого за обсягом емпіричного матеріалу;

- вдаватися до непомірно широкого узагальнення отриманих даних, коли з невеликого фактичного матеріалу робляться неправомірно широкі висновки.

Визначення теоретичного і практичного значення дослідження. Висновки, що містяться у магістерській роботі сучасного напрямку, можуть мати певну вагу для фахівців фармацевтичної галузі, використовуватись у подальшій розробці досліджуваної проблеми. Результати магістерської роботи можуть використовуватись у викладацькій діяльності під час викладання фахових дисциплін, бути корисними для викладачів з метою оптимізації освітнього процесу у конкретному напрямі.

Здійснення літературного редагування й технічного оформлення. Літературне оформлення матеріалів дослідження – невід’ємна частина наукового дослідження, дуже трудомістка та відповідальна. Виділити із зібраних матеріалів та сформулювати основні ідеї, положення, висновки та рекомендації доступно, повно й точно, непросто. Це не відразу і не усім вдається, оскільки оформлення роботи завжди пов’язане з доопрацюванням викладених у магістерській роботі матеріалів, уточненням наукової логіки, посиленням аргументації, усуненням прогалин, обґрунтуванням висновків. Магістрант має переконатися в тому, що назви і зміст розділів та підрозділів відповідають темі дослідження і не виходять за її межі; що зміст розділів вичерпує тему, а зміст підрозділів – розділ в цілому. Важливо здійснити уточнення, шліфовку окремих смислових частин, зробити необхідні доповнення, перестановки, прибрати зайве, здійснити редакторську та стилістичну правку.

Подання магістерської роботи на експертизу. Оформлення чистового варіанту магістерської роботи здійснюється після апробації викладених у ній матеріалів на семінарах та конференціях, публікаціях з теми дослідження, усунення недоліків, виявлених в ході обговорення з науковим керівником та під час апробації. Магістрант має брати до уваги зауваження та пропозиції наукового керівника та рецензентів, спрямовані на її вдосконалення.

Захист магістерської роботи. Перш ніж відправитися на захист своєї магістерської роботи у визначений день, слід пам’ятати, що допускаються до захисту лише ті, хто надав її у визначений і завчасно обговорений термін та отримав позитивний відгук рецензентів та пройшов попередній захист на кафедрі фармації. Магістерська робота подається на кафедру у двох примірниках: роздрукована, підписана й оформлена згідно вимог, у зшитому варіанті та твердій палітурці і другий примірник на електронному носії) за 14 днів до запланованого захисту. До роботи додається подання Голові атестаційної комісії щодо захисту магістерської роботи (див. дод. В).

Керівництво магістерськими роботами доручають кваліфікованим викладачам кафедри – докторам та кандидатам наук. Обов'язками наукового керівника магістерської роботи є:

- надання допомоги студенту у виборі теми, розробці плану (змісту) роботи, доборі літератури, виборі методики дослідження, аналізі змісту роботи;
- визначення поетапних термінів виконання роботи;
- контроль якості та своєчасності виконання роботи;
- доповідання на засіданні кафедри про завершення роботи;
- складання письмового відгуку на магістерську роботу.

3. СТРУКТУРА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Магістерська робота складається з таких структурних частин:

- титульний аркуш;
- анотація українською та англійською мовами;
- зміст;
- вступ;
- основна частина (розділи, підрозділи);
- висновки за розділами;
- загальні висновки;
- список використаних джерел;
- додатки.

Титульний аркуш

На титульному листі міститься повна назва навчального закладу, факультету та кафедри, на якій виконується робота; прізвище, ім'я та по батькові автора; назва роботи і її відповідний індекс УДК; шифр і спеціальність; вчений ступінь, звання, прізвище, ім'я, по батькові наукового керівника, місто і рік оформлення роботи. На титульному листі магістерської роботи має бути підпис наукового керівника та завідувача кафедри, який засвідчує допуск її до захисту. Зразок оформлення титульного листа подано у *додатку Г*.

Анотація

Містить прізвище, ім'я та по батькові автора, назву, коротке резюме змісту магістерської роботи на 10-12 рядків, ключові слова українською та англійською мовами.

Зміст

Наводиться на початку роботи, дозволяє побачити структуру дослідження. Зміст включає заголовки структурних частин магістерської роботи (назви усіх розділів та підрозділів) з вказівкою номеру сторінки, на якій розміщений початок матеріалу відповідної частини.

Вступ

Пишеться жирними прописними літерами. Вступ містить коротку оцінку сучасного стану розв'язуваної проблеми, зв'язок даного дослідження з іншими науковими напрямками медицини та фармації. Обсяг "Вступу" орієнтовно складає 5 сторінок. У вступі у стислому та концентрованому вигляді відображаються:

- актуальність теми дослідження;
- мета дослідження;
- завдання дослідження;
- об'єкт та предмет дослідження;
- гіпотеза дослідження;
- методи та експериментальна база дослідження;
- наукова новизна і практичне значення результатів роботи;
- апробація результатів дослідження;
- структура магістерської роботи.

Актуальність дослідження

Пишеться жирним звичайним шрифтом. В "актуальності" відображається важливість обраної теми, своєчасність її розробки, перспективність розв'язаних завдань. Вона містить обґрунтування, які засвідчують наукову та прикладну значущість дослідження, переконливо показує, що у сучасному стані досліджуваного питання є нерозв'язані або недостатньо досліджені аспекти проблеми, які потребують подальшого вивчення. Формулювання гіпотези дослідження пов'язується з цією оцінкою досліджуваної проблеми, констатацією необхідності її розв'язання.

Мета дослідження

Мета дослідження – це стисле формулювання результату розв'язання проблеми. Як правило, метою визначають теоретичне обґрунтування та експериментальну перевірку ефективності розробленої магістрантом системи формування досліджуваного явища. Досягненню мети магістерської роботи сприяють чітко сформульовані завдання дослідження.

Завдання дослідження

Якщо мета визначає стратегію дослідження, то завдання – його тактику. По суті завдання дослідження є декомпозицією мети на часткові підцілі. Зазвичай виділяються чотири – п'ять завдань, які необхідно розв'язати для досягнення мети дослідження. Вони формулюються таким чином, щоб охопити усі етапи роботи:

- вирішення певних теоретичних питань, що входять до загальної проблеми дослідження;
- визначення рівнів сформованості досліджуваного явища;
- встановлення існуючих вад і труднощів, чинників визначеного стану речей, типових особливостей;
- обґрунтування необхідної системи заходів для оптимізації досліджуваного процесу та її реалізацію;
- експериментальну перевірку ефективності запропонованої системи формувальних заходів;
- розробку рекомендацій та пропозицій щодо використання результатів дослідження в практичній діяльності провізора.

Об'єкт і предмет дослідження

Об'єкт і предмет дослідження як категорії наукового процесу співвідносяться між собою як загальне і часткове. *Об'єктом* дослідження або областю, у межах якої існує досліджувана проблема, є процес, система показників, закономірностей, зв'язків, відносин, видів діяльності тощо. Формулювання *предмету* дослідження спрямоване на виділення з об'єкта дослідження вузької і конкретної області дослідження – умов, технологій, особливостей.

Гіпотеза дослідження

Гіпотеза є припущенням щодо умов, які сприятимуть оптимізації практичної діяльності провізора, покращуватимуть показники досліджуваного явища. Набір умов або методів, які, на думку автора, мають позитивно вплинути на досліджуване явище, мають пов'язуватися з даною темою дослідження, враховувати її специфіку, бути конкретними та обґрунтованими. Магістрант має уникати під час формулювання припущення голосливих фраз, загальних міркувань, абстрактних суджень.

Методика та експериментальна база дослідження

Метод дослідження – це сукупність прийомів, способів і правил, які використовує дослідник з метою одержання нових знань, фактів, формулювань категорій, розробки обґрунтованих практичних рекомендацій. Характеристика методичної частини випускної кваліфікаційної роботи передбачає опис методів збирання науково-практичної інформації та її обробки.

Методика – це послідовність розв'язання часткових завдань на основі обраних методів дослідження, певної системи умов та вимог. Методи і методика дослідження слугують інструментами розв'язання поставленої мети дослідження. Вибір науково обґрунтованих, адекватних завданням дослідження методів та методик збору, обробки та аналізу теоретичних та емпіричних даних є запорукою якісного виконання магістерської роботи.

До *теоретичних методів* дослідження відносяться: аналіз, порівняння, систематизація, класифікація та узагальнення даних медико-фармацевтичної літератури з проблеми дослідження. До *емпіричних* – результати досліджень, спостереження, тестування, анкетування, метод експертної оцінки, моделювання експериментальних патологій, статистична та аналітична обробка експериментальних даних. Адекватність методики дослідження предмету та завданням – запорука успішного виконання магістерської роботи.

Експериментальною базою дослідження слугують: дослідне поле університету, аптеки, фармацевтичні заклади, виробництва, науково-дослідні лабораторії, тощо.

Наукова новизна і практичне значення результатів дослідження

Наявність в магістерській роботі елементів новизни в теоретичному обґрунтування або методичному інструментарії визначають її наукове і практичне значення. Наукове значення роботи полягає в уточненні змісту понятійного апарату дослідження, обґрунтуванні критеріїв та показників сформованості рівнів розвитку досліджуваного явища, творчій розробці або вдосконаленні методичного інструментарію.

Під час формулювання наукової новизни можна вживати такі вислови: «уперше обґрунтовано...», «уточнено положення...», «розроблено метод..., який відрізняється від...», «експериментально доведено залежність між...», «визначено особливості... й чинники розвитку...», «модернізовано... метод... у частині...», «розроблено критерії та показники прояву...», «визначено рівні сформованості...», «дістали подальшого розвитку...», «вдосконалено методику...».

Апробація результатів дослідження

Важливим показником успішного виконання магістерської роботи є апробація студентом досягнутих результатів шляхом публікацій статей та тез за темою дослідження у наукових збірниках і виступів з доповідями й повідомленнями з досліджуваної проблеми на науково-практичних конференціях різного рівня (Міжнародних, Всеукраїнських, обласних, міських, вузівських) та засіданнях кафедри. Слід вказати кількість опублікованих тез, статей та виголошених доповідей й повідомлень. Перераховуючи опубліковані разом зі співавторами наукові праці, необхідно конкретизувати особистий внесок студента.

Структура магістерської роботи

Магістерська робота складається з таких основних частин: вступу, основної частини, висновків, списку використаних джерел, додатків. Детальніше про структурні частини магістерської роботи:

Вступ

У вступі магістрант визначає структурні частини, з яких складається науково-дослідна робота, кількість розділів, обсяг роботи, кількість використаних літературних джерел та ілюстративного матеріалу (таблиць, рисунків, графіків, діаграм), додатків. Здобувач вищої освіти обґрунтовує актуальність теми, визначає мету, гіпотезу, завдання, об'єкт, предмет та завдання дослідження, експериментальну базу, наукову новизну та практичне значення отриманих результатів, вказує місце і час їх апробації, публікації, структуру магістерської роботи: кількість розділів, обсяг роботи, кількість використаних літературних джерел та ілюстративного матеріалу (таблиць, рисунків, графіків, діаграм), додатків.

Основна частина (розділи, параграфи)

Зміст розділів має відповідати завданням, сформульованим у вступі й послідовно розкривати тему роботи. Основний текст магістерської роботи присвячено аналізу наукової літератури з теми дослідження, детальному опису використаних методів, результатів обробки зібраних емпіричних даних, основних результатів. Розподіл матеріалів магістерської роботи здійснюється за трьома або за двома розділами.

Перший розділ – теоретичний, містить теоретичний аналіз досліджуваної проблеми у науковій літературі сучасності та минулих років. У ньому визначається стан розробки проблеми вітчизняними та зарубіжними дослідниками у сфері медицини та фармації; уточнюється зміст провідних категорій дослідження; формулюються концептуальні підходи; встановлюється роль основних чинників впливу на досліджуване явище. Аналіз джерел здійснюється відповідно до шифру спеціальності, з якої магістрант виконує дослідження. У першому розділі конкретизуються основні етапи розвитку наукових уявлень з проблеми, що вивчається, критично висвітлюються відомі у цій сфері роботи, фокусується увага на «вузьких місцях» розв'язання існуючої проблеми на сучасному етапі.

Огляд джерел повинен бути систематизованим аналізом теоретичної, методичної та практичної сторін досліджуваної проблеми, її новизни, значущості, переваг і недоліків проаналізованих праць, які доцільно згрупувати таким чином:

- праці, що висвітлюють динаміку розвитку проблеми (сучасні та минулих років);
- роботи, цілком присвячені темі й ті, що розкривають окремі її аспекти;
- праці вітчизняних та зарубіжних провідних фахівців з обраної теми;
- дослідження педагогів, психологів та спеціалістів інших галузей наукового знання.

Закінчують огляд стислим висновком про стан висвітлення основних аспектів теми у наукових джерелах. Констатують існування зв'язку обраного напрямку

дослідження із планами кафедри, із галузевими та (або) державними планами й програмами.

Другий розділ магістерської роботи – *експериментальний*.

Другий розділ присвячено констатувальному, формувальному та контрольному експериментів. Зокрема, констатувальний експеримент (підрозділ 2.1. другого розділу магістерського дослідження) присвячено: детальному опису методик дослідження, аналізу показників, властивостей, компонентів, визначення міри його сформованості у досліджуваних експериментальній та контрольній групах; встановленню особливостей різноманітних впливів на досліджувані показники, явища, тощо.

Підрозділи 2.2. та 2.3. другого розділу магістерського дослідження містять матеріали формувального та контрольного експериментів. У підрозділі 2.2. обґрунтовується модель оптимізації досліджуваного явища (процесу) на експериментальній платформі, зокрема розкриваються основні принципи організації формувального експерименту та визначені магістрантом умови сприяння ефективному розвитку досліджуваного явища (процесу); детально описується методика формувального експерименту. У підрозділі 2.3 характеризується процедура та методи контрольного експерименту, оцінюється ефективність застосованої системи впливів; формулюються практичні рекомендації.

Висновки за розділами

Кожний розділ магістерської роботи завершується короткими висновками, які підводять підсумки окремих етапів роботи: за першим розділом – стосовно аналізу наукових джерел, за другим – програми проведення констатувального експерименту, підсумки організованої системи формування та її ефективності. На висновках за розділами базуються формулювання основних наукових результатів і методичних рекомендацій дослідження в цілому. Орієнтовний обсяг висновків за кожним розділом – 1 сторінка.

Висновки (загальні)

В кінці магістерської роботи наводяться загальні висновки – найбільш суттєві узагальнені судження щодо проведеного дослідження, визначеного змісту провідних категорій, зафіксованих тенденцій, досягнутих результатів. Загальні висновки мають чітко відповідати меті та завданням дослідження, відобразити наукову та практичну цінність одержаної інформації. Загальні висновки нумеруються, висвітлюючи результати теоретичного опрацювання наукових джерел та усіх етапів експериментальної роботи. Вони формулюються лаконічно, містять конкретну інформацію про досліджуване явище та досягнуті на кожному етапі роботи результати. У висновках характеризуються шляхи практичного використання одержаних результатів та перспективи подальшого розвитку даного

наукового дослідження. Кількість висновків не може бути меншою за кількість визначених у вступі завдань дослідження. Орієнтовний обсяг загальних висновків – 2–3 сторінки.

Список використаних джерел

У процесі написання магістерської роботи здобувач вищої освіти зобов'язаний посилатися на автора та джерело, з якого він запозичує матеріали, цитує окремі положення або використовує результати (критерії оцінки, зміст провідних категорій, класифікації тощо).

До використаних літературних джерел відносяться монографії, учбова література, наукові статті, опубліковані в періодиці, методичні рекомендації й програми, законодавчі та інструктивні матеріали, статистичні та електронні збірники, розміщені в Інтернеті тощо.

Під час складання списку використаної літератури слід вказати усі реквізити джерела, прізвище та ініціали автора, назву роботи, місце і назву видавництва, рік видання та кількість сторінок. Для статей, опублікованих в періодиці, слід вказати найменування видання, номер, рік, а також сторінки журналу (від і до). Літературні джерела мають бути розміщені в алфавітному порядку за прізвищем авторів або назвою роботи у разі використання збірника праць. Спочатку подаються джерела українською та російською мовами, потім – іноземною (за умови наявності останніх).

Додатки

Додатки подаються в магістерській роботі за необхідності, якщо вони відповідають її змісту й слугують доповненням до розкриття окремих положень дослідження для об'єктивної оцінки наукової і практичної значущості результатів дослідження. Кількість додатків визначається магістрантом самостійно або після консультації з науковим керівником. У додатках вміщуються допоміжні аналітичні розрахунки, проміжні результати обробки статистичних даних, матеріали експертних оцінок, тексти комп'ютерних програм, графічний матеріал, опис алгоритмів, копії документів, які підтверджують об'єктивність використаної інформації (заповнені протоколи спостережень, деталізація описаних в основному тексті методів), процедура розрахунків за формулами; фотографії тощо.

В основному тексті магістерської роботи на всі додатки повинні бути посилання. Додатки слід подавати у порядку посилань на них в тексті випускної роботи. Кожний додаток слід починати з нової сторінки з вказівкою зверху сторінки слова «Додаток» та його позначення. Додаток повинен мати назву, яку слід записати симетрично тексту з прописної літери окремою строкою.

Додатки слід позначати послідовно великими літерами української абетки, починаючи з додатку А, за винятком літер Г, Є, І, Ї, Й, О, Ч, Ь, наприклад: додаток А, додаток Б. Один додаток позначається як додаток А.

4. ВИЗНАЧЕННЯ ТЕОРЕТИЧНИХ ОСНОВ ДОСЛІДЖЕННЯ

Аналіз сучасного стану розробки досліджуваної проблеми здійснюється студентом безпосередньо під час опрацювання наукової літератури (монографій, підручників та посібників, статей, тез доповідей, реферативних та інформаційних видань тощо). Збір теоретичної інформації слід здійснювати послідовно – від сучасних джерел до праць минулих років. Вивчення матеріалу доцільно починати з найбільш фундаментальних праць провідних у даній галузі знань фахівців. Пошук варто продовжити у напрямі від загального до часткового, тобто від визначення базових положень до конкретизації кожного з них.

Конспектуючи матеріал, слід фіксувати лише інформацію, яка безпосередньо пов'язана з темою дослідження. Виписувати цитати доцільно лише на одному боці окремих аркушів паперу стандартного розміру, оскільки такий спосіб запису сприяє кращій орієнтації в опрацьованому матеріалі та його систематизації. Кожну цитату слід супроводжувати бібліографічним посиланням на джерело запозичення.

Теоретична основа дослідження обов'язково включає вивчення та використання наукових праць вітчизняних та зарубіжних авторів в області, пов'язаній з магістерським дослідженням. Критичний аналіз літератури, що характеризує теоретичні основи досліджуваної проблеми, дозволить студенту виділити головне і суттєве, оцінити доробок провідних фахівців, сформувані контури майбутнього дослідження, його концептуальні засади (теоретичні уявлення, ідеї, погляди на явище, способи його розуміння, трактовки).

Логічним завершенням роботи з науковою інформацією є констатація стану проблеми, ступеня її вивчення й розробки на сьогоднішній момент. Студент має чітко схарактеризувати, які аспекти проблеми досліджені добре, а які питання залишаються недостатньо розв'язаними та потребують подальшого вивчення та уточнення.

Інформація, одержана здобувачем вищої освіти з джерел, використовується в тексті магістерської роботи прямо або опосередковано – в середині тексту у переробленому вигляді, переповіданні у довільній формі змісту джерела або у вигляді цитат. Важливою є наявність відповідного посилання на автора та його роботу. Некоректним є запозичення теоретичного положення без посилання на

автора-розробника. Якщо в тексті магістерської роботи використовуються прямі цитати, їх обов'язково слід брати у лапки й подавати посилання.

Вивчаючи стан розробки досліджуваної проблеми, доцільно групувати інформацію за такими рубриками:

- тези, положення, концептуальні підходи, визнані більшістю фахівців з досліджуваної проблеми;
- дискусійні питання, які недостатньо досліджені й потребують подальшого наукового обґрунтування;
- питання, що добре розроблені теоретично, проте недостатньо підтверджені експериментально;
- аспекти проблеми, які виявляться фактично недослідженими у вітчизняній фармації.

5. ЗБІР ФАКТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ

Збір фактичного матеріалу – один з найбільш відповідальних етапів підготовки випускної кваліфікаційної роботи. Від того, наскільки професійно та повно зібрано фактичний матеріал, значною мірою залежить своєчасне та якісне написання магістерської роботи. Перш ніж розпочати роботу із збору даних, студент разом з науковим керівником ретельно продумують, який саме фактичний матеріал необхідний для реалізації та обґрунтування достовірності одержаної інформації з теми дослідження.

Упродовж навчальної та виробничої практик студент повинен зібрати матеріал за темою свого магістерського дослідження, зробити виписки з необхідної документації, вивчити нормативні документи та методичні вказівки, які регламентують роботу експериментальної установи. Зібраний матеріал повинен бути достатнім й достовірним, відповідати темі конкретної магістерської роботи, забезпечувати єдність теоретичних основ та експерименту.

У ході зібрання фактичного матеріалу студенту належить комплексно підходити до вивчення проблеми, розглядати її у різних зв'язках та взаємозалежностях, підходити до явища і показників його розвитку в динаміці, використовувати такий аналітичний прийом, як порівняння. Правильна обробка одержаної інформації – запорука отримання коректних та обґрунтованих результатів та формулювання належних висновків.

6. ОФОРМЛЕННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

6.1. Вимоги до оформлення тексту магістерської роботи

Оптимальний обсяг магістерської роботи – від 60 до 70 сторінок машинописного тексту (без урахування додатків і списку літературних джерел). Випускна кваліфікаційна робота друкується на одній стороні листа білого паперу формату А4 через півтора інтервали. Набір тексту магістерської роботи на комп'ютері здійснюється з використанням текстового редактора Word. При цьому рекомендується використовувати шрифт типу Times New Roman, кегль – 14.

Текст магістерської роботи повинен бути написаний студентом самостійно. Якщо магістранта обвинуватять у плагіаті, то робота може бути знята із захисту. До захисту випускна магістерська робота подається у переплетеному вигляді. Вона має відповідати таким вимогам до її оформлення:

- аркуші магістерської роботи слід пронумерувати (номер сторінки виставляється у правому верхньому кутку аркуша); нумерація сторінок основного тексту і додатків має бути наскрізною;

- текст роботи необхідно поділити на розділи та підрозділи; розділи повинні мати порядкові номери у межах усього тексту, позначатися арабськими цифрами без крапки в кінці; номер підрозділу складається з номеру розділу й підрозділу, розділених крапкою (в кінці крапка не ставиться); розділи й підрозділи мають назви, які чітко й коротко відображають їх зміст, друкуються з прописної букви;

- заголовки структурних частин роботи «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ», «СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «ДОДАТКИ» тощо друкуються великим літерами жирним шрифтом;

- заголовки розділів друкують великими літерами з абзацного відступу жирним шрифтом;

- заголовки підрозділів друкують з абзацного відступу малими літерами (окрім першої прописної) звичайним шрифтом, співвіднесеним з розміром шрифту основного тексту;

- нумерація сторінок здійснюється арабськими цифрами;

- першою сторінкою магістерської роботи є титульна сторінка, яку включають у загальну нумерацію тексту;

- на титульній сторінці номер не ставиться;

- на наступних після титульної сторінки листах номер ставиться в у правому верхньому кутку листа без крапки в кінці;

- нумерація розділів, підрозділів, рисунків, таблиць, формул подається арабськими цифрами без знака «№»;

- перед кожною позицією під час перерахування слід ставити дефіс або кружечок – bullet;
- кожний розділ магістерської роботи та висновки до розділів варто починати з нової сторінки;
- слово «Зміст» пишеться як заголовок симетрично тексту з прописної літери; у змісті вказуються: номери та назви розділів й підрозділів, номери сторінок; назви, включені до змісту, записуються малими літерами, починаючи з прописної;
- список літератури слід включати у зміст магістерської роботи;
- назви, які наводяться в тексті магістерської роботи і на ілюстраціях (таблицях, графіках, діаграмах тощо), мають бути однаковими;
- текст магістерської роботи має бути чітким, викладеним науковим стилем, не припускати різних тлумачень провідних категорій;
- у тексті повинні використовуватися наукові терміни, позначення і визначення, загальноприйняті у науковій літературі;
- в тексті не дозволяється використовувати звороти розмовної мови;
- неприпустимо теоретичний аналіз конкретних праць фахівців та якісно-кількісний аналіз одержаних у дослідженні емпіричних даних підміняти загальними фразами, абстрактними міркуваннями.

Текст чергового розділу (підрозділу) слід оформляти, як тільки для нього накопичено достатньо матеріалу, здійснено аналіз даних, виконані розрахунки, підготовлено наочний матеріал. Текст може бути попереднім, розділ або підрозділ спочатку оформляються у першій редакції. Письмове оформлення думок допомагає студенту послідовно домагатися рішення проблеми, вдосконалювати зміст та структуру роботи, конкретизувати шляхи подальшого розгортання дослідження.

6.2. Вимоги до оформлення рисунків, таблиць, графіків, формул

Кількість ілюстративного матеріалу має бути достатньою для пояснення тексту магістерської роботи. Рисунки, таблиці, графіки, діаграми краще подавати в основному тексті та нумерувати арабськими цифрами наскрізною нумерацією.

Нумерація складається з номеру розділу і порядкового номеру ілюстрації, розділених крапкою, наприклад, (2.1). Різні види ілюстрацій використовуються під час обробки *різного емпіричного матеріалу*.

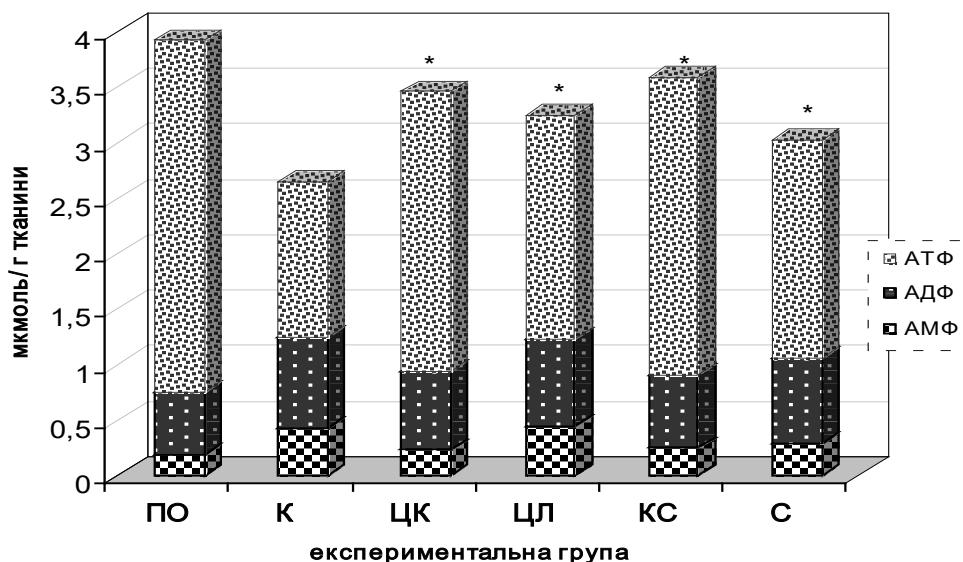

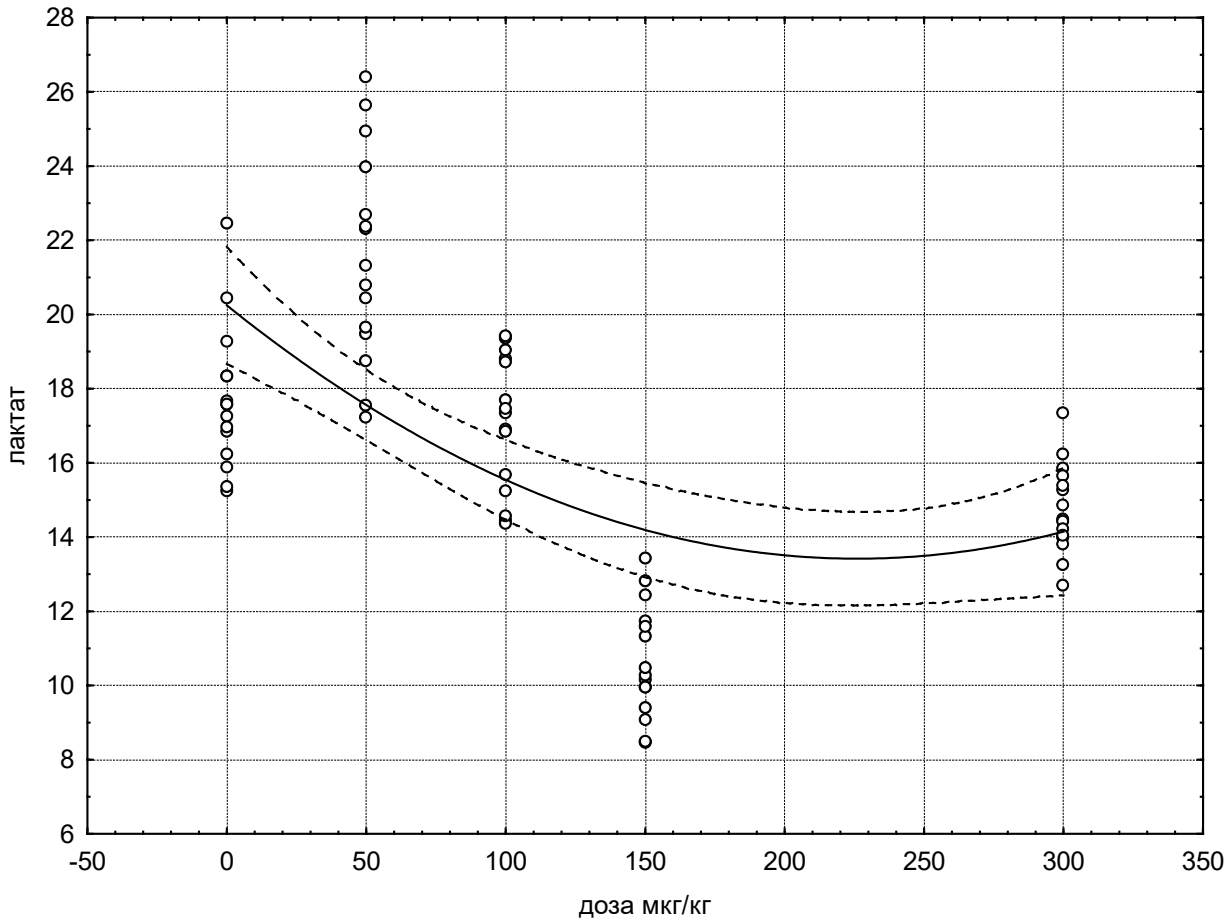
Рис. 6.2.1 Співвідношення аденілових нуклеотидів у тканині головного мозку щурів з експериментальною внутрішньомозковою гематомою на 7-у добу після операції

Примітки:

* - зміни достовірні по відношенню до контролю ($p < 0,05$)

- зміни достовірні по відношенню до групи церебролізину ($p < 0,05$)

ПО – псевдооперовані тварини, К - контрольна група, ЦК – лікування цереброкуруном, ЦЛ – лікування церебролізином, КС – лікування кортексином, С – лікування семаксом

Рис. 6.2.2. Вплив дози цереброкуруину на вміст лактату у тканині головного мозку щурів з експериментальним інтрацеребральним крововиливом

Недоцільне використання двох або трьох видів ілюстрацій (наприклад, таблиць і графіків) з метою узагальнення одних й тих самих даних дослідження. Таблиці використовують з метою наочності й зручності порівняння показників. Назва таблиці повинна відображати її зміст, бути точною та лаконічною, розташовуватися над таблицею. Під час переносу частини таблиці на іншу сторінку назву розміщують лише над першою її частиною. Таблицю розміщують під текстом, в якому уперше наведене посилання на неї.

Таблиця 6.1.1.

Визначення біохімічних показників у щурів з внутрішньомозковою гематомою

Доза препарату	Псевдооперовані щури	0 мкл/ кг (контроль)	50 мкл/ кг	100 мкл/ кг	150 мкл/ кг	300 мкл/ кг
лактат	2,99 ± 0,19	16,07 ± 0,72*	24,89 ± 1,39* ^Δ	18,71 ± 0,90*	10,72 ± 0,67* ^Δ	18,55 ± 1,04*
піруват	0,193 ± 0,016	0,137 ± 0,012*	0,122 ± 0,01*	0,127 ± 0,013*	0,202 ± 0,017 ^Δ	0,125 ± 0,008*
АФГ	0,187 ± 0,009	0,772 ± 0,021*	0,664 ± 0,013*	0,591 ± 0,012* ^Δ	0,501 ± 0,018* ^Δ	0,451 ± 0,014* ^Δ
КФГ	0,171 ± 0,008	0,487 ± 0,02*	0,451 ± 0,014*	0,351 ± 0,017* ^Δ	0,269 ± 0,014 ^Δ	0,242 ± 0,013 ^Δ

Примітки: * - зміни достовірні по відношенню до групи псевдооперованих щурів ($p < 0,05$); ^Δ - зміни достовірні по відношенню до відповідної контрольної групи тварин ($p < 0,05$)

Припускається розміщення таблиці вздовж довгої сторони сторінки. Формули та математичні обрахунки краще розміщувати у додатках. Їх слід нумерувати окремою нумерацією арабськими цифрами у межах кожного додатка з додаванням перед кожною цифрою позначення додатку, наприклад, формула.

За необхідності пояснення наведених у таблиці даних, слід зробити виноску. Її розміщують з абзацного відступу в кінці сторінки та відділяють від тексту короткою тонкою горизонтальною лінією з лівої сторони. Знак виноски ставлять безпосередньо після того слова, до якого подається пояснення. Знак виноски нумерується арабськими цифрами. Можна замість цифр виконати виноску зірочками *.

Таблиці слід розміщувати так, щоб їх легко було роздивлятися. Їх назви не можна скорочувати. Під час оформлення таблиць слід керуватися такими правилами:

- допускається використання в таблиці шрифту на 1–2 пункти меншого за текст магістерської роботи;
- не слід включати в таблицю графу «Порядковий номер»;
- під час переносу частини таблиці на інший лист, над другою її частиною зліва пишеться слово «Продовження»;
- заголовки граф і рядків слід писати з прописної літери в однині, а підзаголовки граф – з малої або прописної, якщо вони мають самостійне значення.

Формули в магістерській роботі нумерують у межах розділу. Номер формули складається з номера розділу і порядкового номера формули, розділених крапкою. Нумери формул пишуться у круглих дужках з правого поля листа, наприклад, (2.1) – перша формула другого розділу. Під час оформлення формул слід дотримуватися таких правил:

- формули слід виділяти з тексту окремим рядком; вище і нижче кожної формули слід залишити по одному вільному рядку;
- якщо формула не вміщується в одному рядку, вона повинна переноситися після знаку (рівності, плюс, мінус, множення, ділення), при цьому на початку наступного рядка знак повторюють;
- посилання на формули за текстом магістерської роботи подають у дужках.

Зразок оформлення формули

$$C_i = \frac{\sum_{i=1}^N (R_i^- + R_i^+)}{N - 1} \quad (2.1)$$

При виконанні магістерської роботи кафедра забезпечує здобувачів вищої освіти методичними матеріалами, реактивами, хімічним посудом та приладами для виконання наукового дослідження.

7. ЕКСПЕРТИЗА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Експертна оцінка магістерської роботи передбачає її перевірку на наявність академічного плагіату, передзахист на засіданні кафедри фармації, наявність відгуку наукового керівника та рецензій експертів.

Плагіат – оприлюднення (опублікування), повністю або частково, чужого твору під іменем особи, яка не є автором цього твору (ст. 50 Закону України «Про авторське право і суміжні права»).

Плагіат академічний – оприлюднення (частково або повністю) наукових результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження та/або відтворення опублікованих текстів інших авторів без відповідного посилання (п. 6 ст. 69 Закону України «Про вищу освіту»).

Різновиди плагіату:

- 1) фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі або наукових дослідженнях;
- 2) фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень;
- 3) видання виконаної іншим автором роботи за свою без внесення в неї жодних змін (Copy & Paste);

4) дослівне копіювання фрагментів тексту (від фрази до набору речень) без належного оформлення цитування;

5) внесення незначних правок у скопійований матеріал (переформулювання речень, зміна порядку слів у них тощо) та без належного оформлення цитування;

6) рерайт—це «переказ» чужого тексту своїми словами з точним збереженням сенсу оригіналу;

7) парафраза—переказ своїми словами чужих думок, ідей або тексту; сутність парафрази полягає в заміні слів (знаків), фразеологічних зворотів або пропозицій при використанні будь-якої авторської наукової праці (збереженої на електронних або паперових носіях, у тому числі розміщеної в мережі Інтернет);

8) компіляція – створення значного масиву тексту без поглибленого вивчення проблеми шляхом копіювання тексту із низки джерел без внесення в нього правок, з посиланням на авторів та «маскуванням» шляхом написання перехідних речень між скопійованими частинами тексту.

Перевірка матеріалів магістерського дослідження на наявність академічного плагіату проводиться згідно положення за допомогою декількох програмно-технічних засобів з визначенням унікальності роботи, які дозволяють згенерувати звіт за результатами перевірки зі встановленням факту наявності чи відсутності текстових та/або ілюстративних запозичень.

При цьому для допуску матеріалів до друку (захисту) використовується така орієнтовна шкала (у відсотках до загального об'єму матеріалу): 60-100% унікальності.

Перевірка документів на наявність плагіату проводиться для електронних варіантів, поданих у форматах: doc (Word 97 –Word 2003) та docx (Word 2007). Письмова робота вводиться повністю, починаючи з титульного аркушу і включно з висновками (без списку використаних літературних джерел та додатків).

Максимальний збіг інформації у кваліфікаційних роботах на здобуття ступенів вищої освіти «Магістр» та «Бакалавр» не повинен перевищувати 40%. [ПОЛОЖЕННЯ ПРО СИСТЕМУ ВИЯВЛЕННЯ ТА ЗАПОБІГАННЯ АКАДЕМІЧНОГО ПЛАГІАТУ В ОСВІТНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ ПЗВО «МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ ПИЛИППА ОРЛИКА»](#)).

У відгуку наукового керівника мають бути відображені такі моменти:

- актуальність теми дослідження;
- ступінь самостійності магістранта у проведенні дослідження, одержанні та інтерпретації одержаних результатів;
- обґрунтованість та достовірність одержаних у дослідженні даних;
- новизна, наукова та практична значущість результатів роботи;

- уміння узгоджувати теоретичні основи дослідження з організацією експериментальної роботи;
- здатність добирати адекватні методи дослідження своєї проблеми;
- повноту і якість розробки теми роботи, її завершеність;
- логічність, послідовність, аргументованість, літературну грамотність викладу матеріалу;
- апробація й можливість використання основних положень та результатів в педагогічній практиці;
- ставлення магістранта до роботи впродовж навчання в магістратурі;
- сильні сторони роботи та наявні в ній недоліки;
- відповідність оформлення матеріалів дослідження заявленим вимогам;
- рівень готовності магістра до виконання майбутніх професійних обов'язків.

Заключна частина відгука повинна містити висновок щодо відповідності випускної кваліфікаційної роботи вимогам до магістерського дослідження та формулювання щодо можливості присудження студенту ступеня «магістр». Свій відгук науковий керівник пише у документі «Подання голові екзаменаційної комісії щодо захисту магістерської роботи», підписує особисто, зазначивши свої ініціали, прізвище, посаду, науковий ступінь, вчене звання, почесні звання та дату.

Допущена завідувачем кафедри до захисту магістерська робота спрямовується на рецензування доктором або кандидатом наук. На одну роботу пишеться дві рецензії, які можуть бути внутрішніми або зовнішніми. Завдання рецензента – допомогти державній комісії різнобічно й об'єктивно оцінити магістерську роботу щодо її наукового та літературного рівня.

Визначаючи якість магістерської роботи, рецензент повинен проаналізувати її, керуючись принциповими міркуваннями, що усувають будь-яку суб'єктивну думку. Зазвичай, рецензія складається з трьох частин: загальної, докладного аналізу та висновків. У загальній частині рецензії відзначається:

- місце магістерської роботи серед праць, опублікованих на подібну тему, тобто, що нового в ній, або чим вона відрізняється від них;
- актуальність теми;
- ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у магістерській роботі (їх достовірність, новизна);
- ключові проблеми, висновки й твердження, що викликають сумніви;
- значущість праці для науки й практики, новизну, перспективність, практичну цінність, можливі конкретні шляхи використання результатів дослідження;
- відповідність ілюстративного матеріалу одержаним емпіричним даним, його оформлення відповідно вимог;
- переважання в роботі нових або застарілих наукових джерел;

- термінологію, структуру роботи, стиль викладу матеріалів (науковий, діловий, публіцистичний, описовий);
- оформлення магістерської роботи.

У докладному аналізі магістерської роботи наводять перелік помічених недоліків, наприклад: неточних і неправильних визначень та формулювань, смислових і стилістичних вад. У висновках рецензент обов'язково оцінює магістерську роботу за чотирибальною системою: *відмінно, добре, задовільно та незадовільно*. Рецензію складають в одному примірнику. Її підписує особисто рецензент, зазначивши свої ініціали, прізвище, посаду, науковий ступінь, вчене звання, почесні звання та дату. Підпис рецензента засвідчують в установі, в якій він працює.

Вимоги до написання рецензії багато в чому співпадають з вимогами до відгуку наукового керівника, вони більшою мірою стосуються не стільки характеристики особистості виконавця магістерської роботи, скільки суті рецензованих матеріалів.

Список рецензентів по кафедрі фармації затверджується розпорядженням декану факультету охорони здоров'я разом із призначенням наукових керівників і передається до навчально-методичного відділу для його затвердження проректором з навчальної роботи.

Магістранту надається можливість ознайомитися з рецензією не пізніше двох днів до дати захисту магістерської роботи. Студент повинен підготувати письмові відповіді на запитання, зауваження та побажання, викладені у відгуку наукового керівника та в рецензіях. Письмова форма відповідей сприятиме чіткості та аргументованості його виступу під час захисту своєї магістерської роботи. Варто використати можливість посилання на текст магістерської роботи, що надасть відповідям студента більшої конкретності та переконливості.

Оцінка «незадовільно» під час експертизи не є підставою для відхилення магістерської роботи від її захисту.

8. ЗАХИСТ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Виконану згідно з усіма вимогами випускної кваліфікаційної роботи магістрант подає до палітурної майстерні для її належного оформлення (переплетення).

До захисту магістерської роботи допускаються студенти, які виконали вимоги навчального плану, подали магістерську роботу у двох примірниках на кафедру фармації не пізніше двох тижнів до її захисту, успішно пройшли процедуру експертної оцінки.

Процедура захисту включає:

- доповідь магістранта за змістом роботи;
- відповіді магістранта на запитання членів комісії та інших осіб, присутніх на захисті;
- наукову дискусію з проблеми;
- оголошення відгуку наукового керівника та рецензій або виступи наукового керівника та рецензентів;
- заключне слово магістранта;
- рішення комісії щодо оцінки роботи.

Підготовка до захисту передбачає написання тез виступу тривалістю 10–15 хвилин на засіданні підсумкової атестаційної комісії. Тези виступу можна поділити на три частини: *перша частина* в основному повторює вступ магістерської роботи (актуальність теми, мета та завдання дослідження, наукова новизна та практична значущість, застосовані методи, загальна структура праці); у *другій частині* магістрант характеризує кожний розділ випускної кваліфікаційної роботи, її кінцеві результати; *третьою частиною* присвячується висвітленню загальних висновків й основних рекомендацій магістерської роботи.

Доповідь повинна бути чіткою, послідовною, аргументованою, тривати не більше 20 хвилин та супроводжуватись мультимедійною презентацією роботи з використанням редактору MS PowerPoint. Слайди, використані у презентації, повинні бути інформативними та добре читатися (світлі літери на темному фоні або чорні літери на світлому фоні).

Захист магістерської роботи відбувається на відкритому засіданні підсумкової атестаційної комісії, має характер наукової дискусії, проходить в обстановці високої вимогливості й дотримання наукової етики. Доповідь випускника повинна бути науковою, добре аргументованою, чіткою, переконливою, лаконічною, а спосіб викладу – спокійним, неквапливим, діловим.

Текст виступу може супроводжуватися додатковими матеріалами (схемами, кресленнями, таблицями, діаграмами, графіками, слайдами, фото-, кіно- та відеоматеріалами, плакатами тощо), які унаочнюють доведення відповідних положень магістерської роботи, зроблених висновків та внесених пропозицій. Наочний матеріал повинен бути тісно пов'язаний із текстом магістерської роботи. Наочні матеріали слід оформлювати так, щоб їх можна було демонструвати без ускладнень, щоб їх могли бачити та, в разі потреби, передивитися, присутні в аудиторії.

Важливим моментом процедури захисту є відповіді магістранта на запитання членів екзаменаційної комісії. Випускник повинен бути готовий відповісти на питання за змістом будь-якої з публікацій, вказаних ним у списку використаних джерел. Відповіді засвідчують ступінь професіоналізму здобувача, міру його

самостійності, здатність мобілізуватися в екстремальній ситуації. Перед тим, як відповісти на усі задані запитання, магістрант повинен уважно їх вислухати, занотувати, в разі необхідності, уточнити їх суть. Доцільно не поспішати з відповідями, зважувати, обґрунтовувати та доводити їх, торкатися лише суті питання, уникати голослівних фраз.

Результати захисту магістерської роботи визначають оцінками *відмінно, добре, задовільно та незадовільно*. Випускна кваліфікаційна робота на захисті оцінюється за ступенем дотримання студентом перерахованих нижче вимог до змісту, оформленню та представленню її на захисті.

9. ОЦІНКА МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Оцінці підлягають магістерські теоретичного та прикладного характеру. Однак критерії їх оцінювання дещо відрізняються: у першому випадку перевага надається оцінці наукового, а у другому – прикладного, практичного результату.

В теоретичній магістерській роботі оцінюється *глибина* здійсненого виконавцем наукового аналізу наукових джерел з проблеми дослідження, новизна та наукова значущість концептуальних основ, методологічної основи роботи, висновків для даної галузі знань. Важливим свідченням високої якості виконання теоретичної магістерської роботи слугує публікація наукової статті з теми дослідження у збірнику наукових праць до міжнародної конференції. Визнання одержаних результатів міжнародною науковою спільнотою слугує об'єктивним показником високої якості магістерської роботи.

Враховуючи складність теоретичної роботи для пересічного студента-випускника, більшість виконавців надають перевагу прикладним магістерським роботам. В ході оцінювання прикладної магістерської роботи слід виходити, перш за все, з розуміння, що вона є працею *дослідницького характеру*, яка повинна бути актуальною, містити елементи новизни у постанові питання, мати наукове і практичне значення.

Магістерська робота оцінюється за такими критеріями:

- *новизною* (одержаний в роботі результат має містити щось *нове*);
- рівнем та характером розкриття *актуальності теми* дослідження (значущістю для даного моменту, соціальною затребуваністю, недостатньою розробленістю);
- *ступенем* теоретичної обґрунтованості та науково-дослідного *опрацювання проблеми*;
- *чіткістю характеристики* мети, задач, об'єкта, предмета дослідження, гіпотези;

- *адекватністю методики* констатувального, формувального та контрольного етапів дослідження предмету та завданням дослідження;
- *чіткою структурою* матеріалів дослідження;
- *відповідністю* назв розділів та підрозділів їх змісту;
- *комплексним підходом* до розв'язання досліджуваної проблеми;
- *достовірністю* одержаних результатів;
- *логікою та стилем викладу* матеріалів дослідження;
- *результативністю* розв'язання конкретних наукових завдань;
- *коректним оформленням* ілюстративного матеріалу та роботи в цілому;
- *прикладною значущістю* (доступністю застосування практиками);
- *ставленням* магістранта до роботи;
- *грунтовністю відповідей* на запитання членів комісії.

За підсумками захисту виставляються оцінки:

«ВІДМІННО» (А): якщо актуальність проблеми обґрунтована серйозним аналізом її сучасного стану в теорії та практиці; засвідчена новизна постанови питання; визначена значущість розв'язання даної проблеми для галузі знань 22 «Охорона здоров'я»; розроблено комплекс методів, адекватних предмету та завданням дослідження; добре структуровано матеріали; здійснено коректний якісно-кількісний аналіз даних; використано різноманітний ілюстративний матеріал з метою унаочнення визначених тенденцій та особливостей; знайдено та апробовано ефективні шляхи оптимізації досліджуваного явища (процесу); визначено масштаб використання результатів дослідження в фармацевтичній діяльності; у викладі матеріалів дотримано логіки та наукового стилю викладу; магістрантом в ході проведення дослідження виявлено творчу наснагу, самостійність, професійну та особистісну компетентність, відповідальне ставлення до роботи; відповіді на запитання під час захисту були повними, конкретними, ґрунтовними. Наявність не менше двох наукових публікацій за результатами наукової роботи.

Оцінка **«ДОБРЕ» (В):** якщо досить повно обґрунтована актуальність теми дослідження, але водночас недостатньо доведено її новизну; продемонстрована хороша обізнаність з науковими джерелами означеного напрямку; чітко визначено понятійний апарат та методичний інструментарій, хоча їм бракує наукової аргументованості та конкретизації; здійснено ґрунтовний якісно-кількісний аналіз емпіричних даних; з метою узагальнення одержаних проміжних та результуючих даних використано різноманітний ілюстративний матеріал; основний текст магістерської роботи викладений в цілому грамотно, хоча домінує не стільки науковий, скільки публіцистичний стиль; добре сформульовані загальні висновки та оформлений список літературних джерел; в процесі роботи над магістерським

дослідженням випускник виявив організованість, старанність, відповідальність; відповіді на запитання членів атестаційної комісії в цілому виявилися правильними, хоча й недостатньо обґрунтованими. Наявність однієї наукової публікації за результатами наукової роботи.

Оцінка «ДОБРЕ» (С): якщо актуальність теми дослідження обґрунтована не досить повно, недостатньо доведено її новизну; продемонстрована не достатня обізнаність з науковими джерелами означеного напрямку; бракує наукової аргументованості та конкретизації у визначенні понятійного апарату; здійснено якісно-кількісний аналіз емпіричних даних; з метою узагальнення одержаних проміжних та результуючих даних дуже мало використано ілюстративного матеріалу; в основному тексті магістерської роботи мають місце незначні помилки граматичного і синтаксичного характеру; домінує публіцистичний стиль; загальні висновки дуже широкі; допущені неточності у оформленні списку літературних джерел; в процесі роботи над магістерським дослідженням випускник виявив організованість, старанність, відповідальність, однак відповіді на запитання членів державної комісії були поверховими, недостатньо обґрунтованими. До захисту не представлено жодної публікації.

Оцінка «ЗАДОВІЛЬНО» (Д): якщо актуальність теми дослідження радше заявлена, ніж аргументована; постанова питання досить традиційна, позбавлена елементів новизни; концептуальні підходи чітко не визначено; в аналізі наукових джерел переважають загальні праці, бракує характеристики надбань фахівців-дошкільників з теми дослідження; нечітко, схематично визначено понятійний апарат, розширене (звужене) дослідницьке поле, мають місце неточності у трактовці провідних категорій; недостатньо обґрунтована адекватність методики предмету та завданням дослідження; є зауваження до структурування матеріалів, до відповідності назв розділів та підрозділів їх змісту; в тексті роботи має місце порушення логіки під час викладу дослідницького матеріалу; недостатньо представлено наочний матеріал; в основному тексті магістерської роботи мають місце помилки граматичного і синтаксичного характеру; стиль викладу магістерської надміру описовий, публіцистичний; загальні висновки сформульовано надміру узагальнено, їм бракує конкретності та аргументованості; ставлення магістранта до виконання випускної роботи виявилось недостатньо відповідальним; відповіді на запитання членів атестаційної комісії були схематичними, неповними, недостатньо аргументованими. До захисту не представлено жодної публікації.

Оцінка «ЗАДОВІЛЬНО» (Е): якщо актуальність теми дослідження не обґрунтована; постанова питання досить традиційна, позбавлена елементів новизни; концептуальні підходи не визначено; в аналізі наукових джерел дуже мала кількість праць, бракує характеристики надбань фахівців-фармацевтів з теми

дослідження; схематично визначено понятійний апарат, розширене (звужене) дослідницьке поле, зміст провідних категорій визначено нечітко; необґрунтована адекватність методики предмету та завданням дослідження; порушена структура та логіка викладу матеріалів, в тому числі дослідницького характеру; наочний матеріал відсутній; в основному тексті магістерської роботи мають місце грубі помилки граматичного і синтаксичного характеру; стиль викладу магістерської надміру описовий, публіцистичний; загальні висновки повторюють висновки до розділів, їм бракує конкретності та аргументованості; ставлення магістранта до виконання випускної роботи виявилось безвідповідальним; відповіді на запитання членів атестаційної комісії були схематичними, неповними. До захисту не представлено жодної публікації.

Оцінка **«НЕЗАДОВІЛЬНО» (FX)**: якщо відсутнє належне обґрунтування актуальності, новизни, наукової та практичної значущості теми дослідження; ступінь теоретичної обґрунтованості та науково-дослідного опрацювання проблеми низький; зміст провідних категорій визначено нечітко, одні поняття підміняються іншими; методика дослідження неадекватна предмету та задачам; зміст матеріалів не відповідає назвам розділів та підрозділів; загальні висновки не відображають реальних результатів роботи магістранта; стиль викладу матеріалів публіцистичний, текст містить грубі граматичні та стилістичні помилки; ставлення випускника до виконання роботи було байдужим, безвідповідальним; під час захисту переважали неправильні відповіді на запитання членів атестаційної комісії. До захисту не представлено жодної публікації.

Оцінка **«НЕЗАДОВІЛЬНО» (F)**: якщо робота не подана на кафедру у встановлений термін, або виявиться, що робота є плагіатом. У такому випадку студент може бути допущений до повторного виконання роботи і захисту її через рік.

Оцінки виставляють на закритому засіданні підсумкової атестаційної комісії. Оголошує їх магістрантам голова комісії на відкритому засіданні.

Нижче подано зразки оформлення матеріалів магістерської роботи та додатків до неї, а також орієнтовний список тем.

Апеляція

У разі непогодження з оцінкою, одержаною на захисті дипломної (магістерської) роботи, студент має право написати заяву на ім'я голови ДЕК з проханням переглянути роботу, вказуючи на ті моменти, що не були враховані під час захисту.

При розгляді апеляції, якщо вона визнається обґрунтованою, призначається перезахист по закінченню всіх інших захистів. Оцінка на перезахисті виставляється остаточно й перегляду не підлягає.

ДОДАТКИ

Додаток А

ОРІЄНТОВНИЙ ПЕРЕЛІК ТЕМ ДЛЯ МАГІСТЕРСЬКОГО ДОСЛІДЖЕННЯ

2. Ліцензування фармацевтичної діяльності у країнах ЄС. Міжнародні вимоги та норми ЄС до фармацевтичної діяльності. Порівняльна характеристика вимог до провадження господарської діяльності в Україні та європейських країн.
3. Фармацевтична опіка та її забезпечення при відпуску лз геріатричним хворим
4. Міжнародні програми ВООЗ щодо боротьби з незареєстрованими та фальсифікованими ЛЗ.
5. Встановлення посадових окладів та надбавок працівникам аптечних закладів. Топ-10 країн за рівнем зарплат фармацевтів.
6. Грамотна протиепідемічна фармопіка в період карантину як головна конкурентна перевага аптеки.
7. Власна торгова марка для аптеки – модна тенденція чи вигода?
8. Відповідальне самолікування. Право вибору у пацієнта ОТС – препаратів і покладання відповідальності щодо нього на фармацевта.
9. Концепція відповідального самостійного лікування – передумови виникнення, сутність, значення.
10. Відповідальне самолікування. Право вибору у пацієнта ОТС – препаратів і покладання відповідальності щодо нього на фармацевта.
11. Рівні управління державної системи забезпечення якості ліків в Україні.
12. Особливості оподаткування ЛЗ в Україні
13. Організація фармацевтичного забезпечення населення в умовах медичного страхування.
14. Сучасний стан та особливості організації фармацевтичного забезпечення населення в Україні.
15. Ліцензування фармацевтичної діяльності у країнах ЄС. Міжнародні вимоги та норми ЄС до фармацевтичної діяльності.
16. Фармацевтична опіка та її забезпечення при відпуску лз геріатричним хворим.
17. Порядок організації рецептурного відпуску ліків в Україні та країнах ЄС. Основні принципи та відмінності.
18. Порядок організації рецептурного відпуску ліків в Україні та країнах ЄС
19. Н-холіноблокатори. Класифікація. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Можливі ускладнення.

- 20.Класифікація засобів, що впливають на передачу збудження в адренергічних синапсах. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти.
- 21.Альфа-, бета-адреноміметики. Класифікація. Фармакодинаміка. Застосування в клініці. Небажані ефекти.
- 22.Альфа-адреноміметики. Класифікація. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти.
- 23.Бета-адреноміметики. Класифікація. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти.
- 24.Альфа-адреноблокатори. Класифікація. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти. Поняття про симпатолітики.
- 25.Бета-адреноблокатори. Класифікація. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти.
- 26.Засоби, що подразнюють рецептори. Класифікація. Механізми дії і показання до застосування власне подразнюючих і відхаркувальних засобів.
- 27.Послаблюючі і жовчогінні засоби. Класифікації. Механізми дії і показання до застосування. Небажані ефекти.
- 28.Засоби, що захищають рецептори (в'язучі, адсорбенти, антациди). Класифікація. Механізми дії і показання до застосування. Небажані ефекти.
- 29.Місцевоанестезуючі засоби. Класифікація. Механізм дії. Застосування в клінічній практиці. Небажані ефекти.
- 30.Нейротропні засоби. Психотропні речовини. Класифікації.
- 31.Засоби для наркозу. Класифікація. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Ускладнення. Заходи допомоги.
- 32.Етиловий спирт. Фармакодинаміка. Застосування в медичній практиці. Отруєння етиловим спиртом і його лікування.
- 33.Снодійні засоби. Класифікація. Загальні принципи фармакотерапії інсомній.
- 34.Снодійні – похідні барбітурової кислоти. Механізм дії. Фармакодинаміка. Небажані ефекти. Гостре отруєння і принципи його лікування.
- 35.Транквілізатори, як снодійні. Механізм дії. Фармакодинаміка. Показання до призначення. Гостре отруєння і принципи його лікування.
- 36.Протисудомні засоби. Класифікація. Симптоматична терапія судом.
- 37.Протиепілептичні і протипаркінсонічні засоби. Механізми дії. Принципи Застосування.
- 38.НПЗЗ – похідні саліцилової кислоти. Фармакокінетика. Фармакодинаміка. Небажані ефекти. Застосування в клініці.
- 39.НПЗЗ – похідні піразолону і аніліну. Фармакокінетика. Фармакодинаміка. Небажані ефекти. Застосування в клініці.
- 40.НПЗЗ – похідні фенілпропіонової, фенілоцетової, антранілової, індолоцетової кислот і оксикамів. Механізми дії. Небажані ефекти. Застосування в клініці.

41. Наркотичні анальгетики. Класифікація. Механізм дії. Фармакодинаміка. Показання до застосування.
42. Гостре отруєння опіоїдами. Принципи лікування. Лікарська залежність.
43. Нейролептики. Класифікація. Фармакодинаміка. Показання до призначення. Небажані ефекти. Поняття про нейролептаналгезію.
44. Транквілізатори. Класифікації. Фармакодинаміка. Показання до призначення. Небажані ефекти.
45. Психоседативні засоби. Класифікація. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти.
46. Антидепресанти. Класифікація. Фармакодинаміка. Показання до призначення. Небажані ефекти.
47. Психостимулюючі засоби. Класифікація. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти.
48. Кофеїн. Фармакодинаміка. Показання до застосування.
49. Аналептики. Класифікація. Механізми дії. Показання до призначення. Небажані ефекти.
50. Протиангінальні засоби. Класифікація.
51. Бета-адреноблокатори і блокатори кальцієвих каналів, як протиангінальні. Механізми дії. Небажані ефекти.
52. Механізми дії. Застосування.
53. Класифікація сечогінних за силою і швидкістю дії. Механізми дії. Показання до застосування. Небажані ефекти.
54. Петлеві і осмотичні діуретики. Механізми дії. Показання до застосування. Небажані ефекти. Поняття про форсований діурез.
55. Тіазидні і тіазидоподібні діуретики. Механізми дії. Показання до застосування. Небажані ефекти.
56. Калійзберігаючі діуретики. Механізми дії. Показання до застосування. Небажані ефекти. Основні принципи призначення діуретиків.
57. Гіпотензивні засоби. Класифікація. Принципи терапії артеріальних гіпертензій.
58. Гіпотензивні: нейротропні та ті, що впливають на синаптичну передачу. Механізми дії. Небажані ефекти.
59. Міотропні гіпотензивні засоби. Класифікація. Механізми дії. Небажані ефекти.
60. Гіпертензивні засоби. Класифікація. Показання до призначення. Небажані ефекти.
61. Ангіопротектори. Гіполіпідемічні засоби. Класифікація. Застосування.
62. Гормональні препарати. Класифікація. Види гормонотерапії. Приклади.
63. Препарати гормонів гіпоталамуса і гіпофіза. Загальна характеристика. Показання до призначення.
64. Препарати гормонів щитовидної залози. Антитиреоїдні засоби. Механізми дії. Небажані ефекти. Застосування.

65. Препарати гормонів паращитовидних залоз. Фармакодинаміка. Застосування в клінічній практиці.
66. Препарати гормонів підшлункової залози. Інсуліни. Класифікації. Фармакокінетика, фармакодинаміка. Небажані ефекти.
67. Показання до застосування препаратів інсуліну. Принципи інсулінотерапії. Невідкладна допомога при гіпо- і гіперглікемічних комах.
68. Синтетичні антидіабетичні засоби. Класифікація. Механізми дії. Показання до застосування.
69. Гормони кори надниркових. Препарати мінералокортикоїдів. Механізм дії. Показання до застосування. Небажані ефекти.
70. Препарати глюкокортикоїдів. Фармакодинаміка. Показання до застосування.
71. Фармакокінетика препаратів глюкокортикоїдів. Їх порівняльна характеристика. Небажані ефекти. Правила призначення.
72. Препарати жіночих статевих гормонів. Класифікація. Фармакологічні ефекти. Показання до застосування. Небажані ефекти.
73. Препарати чоловічих статевих гормонів. Фармакологічні ефекти. Застосування. Небажана дія.
74. Засоби анаболізму стероїдної і нестероїдної структури. Механізми дії. Показання до застосування. Небажані ефекти.
75. Класифікації вітамінів. Види вітамінотерапії. Препарати вітамінів В₁, В₂, В₆. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти.
76. Препарати вітамінів РР, С, Р. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти.
77. Препарати вітамінів А, Е, Д. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти.
78. Ферментні препарати і інгібітори ферментів. Класифікації. Загальна характеристика. Застосування.
79. Засоби, що впливають на систему крові. Класифікація. Засоби, що стимулюють еритропоез.
80. Засоби, що застосують для лікування гіпохромних анемії. Класифікація препаратів заліза. Фармакокінетика і фармакодинаміка. Небажані ефекти. Гостре отруєння, лікування.
81. Засоби, що застосують для лікування гіперхромних анемії. Фармакодинаміка, фармакокінетика. Показання до застосування. Небажані ефекти.
82. Кровозамінні рідини. Класифікації за складом і призначенням. Показання до застосування. Небажані ефекти.
83. Засоби, що знижують згортання крові і підвищують фібриноліз. Класифікація.
84. Антикоагулянти прямої дії. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти. Принципи призначення.

85. Антикоагулянти непрямой дії. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти. Принципи призначення.
86. Фібринолітичні засоби і антиагреганти. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти. Принципи призначення.
87. Засоби, що підвищують згортання крові і пригнічують фібриноліз. Класифікація. Прокоагулянти. Механізми дії окремих груп. Застосування.
88. Інгібітори фібринолізу. Класифікація. Фармакодинаміка. Показання до застосування. Небажані ефекти. Проагреганти. Застосування.
89. Імуносупресанти та протипухлинні засоби. Класифікація. Застосування. Небажані ефекти.
90. Імуностимулятори. Класифікації за походженням і механізмом дії. Загальні принципи призначення.
91. Протиалергічні засоби. Класифікація. Загальні принципи терапії алергічних реакцій негайного і сповільненого типу.
92. H₁-гістаміноблокатори. Класифікація. Фармакодинаміка і фармакокінетика. Показання до призначення. Небажані ефекти.
93. Анафілактичний шок. Типи. Принципи лікування. Поняття про лікарську хворобу.
94. Загальна характеристика антимікробних засобів. Умови, що визначають протимікробну активність. Поняття про антимікробний і хіміотерапевтичні спектри.
95. Дезинфікуючі і антисептичні засоби. Класифікація і загальна характеристика.
96. Галогеновмісні речовини. Окислювачі. Кислоти і луги. Механізми антимікробної дії. Застосування в медицині.
97. Антисептичні засоби аліфатичного, ароматичного ряду і групи барвників. Детергенти. Застосування в медицині.
98. Солі металів. Місцева і резорбтивна дія. Протимікробні засоби з групи солей металів. Отруєння солями важких металів. Принципи антидотної терапії.
99. Класифікація хіміотерапевтичних засобів. Основні принципи хіміотерапії.
100. Антибіотики. Класифікації антибіотиків за антибактеріальним спектром і механізмами дії.
101. Принципи раціональної антибіотикотерапії. Основні ускладнення антибіотикотерапії. Заходи їх профілактики і лікування.
102. Пеніциліни. Класифікація. Механізм дії. Антибактеріальний спектр. Небажані ефекти.
103. Цефалоспорини. Класифікація. Механізм дії. Антибактеріальний спектр. Небажані ефекти.
104. Макроліди і азаліди. Класифікація. Механізм дії. Антибактеріальний спектр. Небажані ефекти.
105. Аміноглікозиди. Класифікація. Механізм дії. Антибактеріальний спектр.

- Небажані ефекти.
106. Антибіотики групи тетрацикліну і левоміцетину. Механізми дії. Антибактеріальний спектр. Небажані ефекти.
  107. Антибіотики для зовнішнього застосування. Характеристика окремих груп. Небажані ефекти. Застосування.
  108. Сульфаніламідні препарати. Класифікація. Механізм дії. Застосування.
  109. Принципи сульфаніламідотерапії. Небажані ефекти. Умови раціонального призначення.
  110. Протимікробні засоби – похідні нітрофурану, 8-оксихіноліну, імідазолу. Механізм дії. Показання до застосування. Небажані ефекти.
  111. Хінолони і фторхінолони. Класифікація. Механізм дії. Антибактеріальний спектр. Небажані ефекти.
  112. Протимікозні засоби. Класифікація. Показання до призначення. Небажані ефекти.
  113. Протитуберкульозні засоби. Класифікація. Основні принципи лікування туберкульозу. Небажані ефекти окремих груп.
  114. Протиспірохетозні засоби. Механізми дії окремих груп препаратів. Застосування. Небажані ефекти.
  115. Протигельмінтозні засоби. Класифікація. Механізми дії окремих груп. Небажані ефекти.
  116. Протималярійні засоби. Класифікація. Характеристика препаратів. Небажані ефекти.
  117. Протиамебiazні засоби. Класифікація. Характеристика препаратів. Небажані ефекти.
  118. Засоби для лікування токсоплазмозу, лямбліозу, трихомоніазу. Характеристика препаратів. Небажані ефекти.
  119. Противірусні засоби. Класифікація. Механізми дії окремих груп. Застосування. Небажані ефекти.
  120. Засоби, що впливають на секреторну функцію шлунку. Фармакодинаміка. Показання до призначення. Поняття про гастропротектори.
  121. Гепатотропні засоби. Засоби, що регулюють функцію підшлункової залози. Механізми дії. Показання до призначення.
  122. Засоби, що впливають на функції органів дихання. Класифікація. Застосування окремих груп препаратів. Небажані ефекти.
  123. Засоби, що впливають на тонус і скоротливу активність міометрію. Класифікація. Застосування окремих груп препаратів. Небажані ефекти.
  124. Основні принципи терапії гострих отруєнь.
  125. Класифікація антидотів. Застосування специфічних антидотів. Приклади.
  126. Симптоматична терапія судорожного синдрому, психомоторного збудження,

больового синдрому, гіпо- і гіпертермій.

127. Засоби невідкладної допомоги при гострій серцевій недостатності.
128. Засоби невідкладної допомоги при порушеннях дихання, спазмах гладкої мускулатури органів черевної порожнини.
129. Фармакотоксикодинаміка. Основні поняття. Види побічних реакцій ліків.

Зразок заяви про вибір теми та затвердження наукового керівника

Ректору Міжнародного університету
ім. Пилипа Орлика
к.е.н, доценту Гарькавій В.Ф.
студентки групи _____
спеціальності 226 Фармація, промислова
фармація

_____
(прізвище, імя, по-батькові студента)

ЗАЯВА

Прошу дозволити написання магістерської роботи на тему:

_____
_____
_____

і призначити науковим керівником

_____
(вчена ступінь, звання, прізвище, імя, по-батькові)

« _____ » _____ 20__ року _____

«ПОГОДЖЕНО»

Завідувач кафедри фармації

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Декан факультету охорони здоров'я

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Науковий керівник

_____
(підпис)

_____
(прізвище та ініціали)

Консультанти розділів магістерської роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

Дата видачі завдання _____

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів магістерської роботи	Строк виконання етапів	Примітка

Студент _____
(підпис)   (прізвище та ініціали)

Керівник магістерської роботи _____
(підпис)   (прізвище та ініціали)

Зразок подання

**ПЗВО «МІЖНАРОДНИЙ КЛАСИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ
ПИЛИПА ОРЛИКА»**

**ПОДАННЯ
ГОЛОВІ АТЕСТАЦІЙНОЇ КОМІСІЇ
ЩОДО ЗАХИСТУ МАГІСТЕРСЬКОЇ РОБОТИ**

Направляється

студент _____
(прізвище та ініціали)

до захисту дипломної роботи

за спеціальністю 226 Фармація, промислова фармація

на тему: _____
(назва теми)

Магістерська робота і рецензія додаються.

Декан факультету охорони здоров'я _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри фармації _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Довідка про успішність

_____ (прізвище та ініціали студента)

за період навчання в Міжнародному класичному університеті імені Пилипа Орлика, на факультеті охорони здоров'я з 20__ року до 20__ року повністю виконав навчальний план за спеціальністю 226 Фармація, промислова фармація з таким розподілом оцінок за:

національною шкалою: відмінно _____%, добре _____%, задовільно _____%;
шкалою ECTS: А _____%; В _____%; С _____%; D _____%; Е _____%

Декан факультету _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

Висновок керівника магістерської роботи

Студент (ка) _____

Керівник роботи _____
(підпис) (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ року

Висновок кафедри про магістерську роботу

Магістерська робота розглянута.

Студент (ка) _____
(прізвище та ініціали)

допускається до захисту даної роботи в Атестаційній комісії.

Завідувач кафедри _____
(назва)

_____ (підпис) _____ (прізвище та ініціали)

« ____ » _____ 20__ року

Зразок оформлення титульного аркуша магістерської

ПЗВО «Міжнародний класичний університет імені Пилипа Орлика»
Факультет охорони здоров'я
Кафедра фармації

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

Виконала:

студентка V курсу, групи _____
спеціальності:

226 Фармація, промислова фармація
Петренко Ірина Олександрівна

Керівник:

канд. фарм. наук, доц. Висоцька Л.В.

Рецензенти:

канд. біол. наук, доц. Прозорова Г.О.
канд. фарм. наук, доц. Редькіна Є.А.

Миколаїва 2022

Орієнтовний зразок оформлення змісту роботи

Тема: «Педагогічні умови формування комунікативної компетентності дошкільників в ігровій діяльності»

ЗМІСТ

ПЕРЕЛІК УМОВИХ ПОЗНАЧЕНЬ.....	5
ВСТУП.....	6
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО ПАТОБІОХІМІЧНІ МЕХАНІЗМИ УРАЖЕННЯ ТКАНИНИ ГОЛОВНОГО МОЗКУ ПРИ ІНТРАЦЕРЕБРАЛЬНОМУ КРОВОВИЛИВАННІ (ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ).....	11
1.1. Основні напрямки терапії геморагічних інсультів.....	11
1.2. Виникнення енергетичного дефіциту та його значення у формуванні порушень метаболізму нейронів головного мозку.....	17
1.3. Перспективи застосування нейротрофічних церебропротекторів з метою фармакологічної корекції порушень енергетичного метаболізму головного мозку.....	27
РОЗДІЛ 2. МАТЕРІАЛИ І МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕНЬ.....	32
2.1. Об'єкти дослідження, принципи формування експериментальних груп.....	35
2.2. Метод відтворення інтрацеребральних геморагій.....	38
2.3. Метод реєстрації неврологічних порушень за шкалою McGrow.....	40
2.4. Біохімічні методи дослідження показників енергетичного метаболізму головного мозку.....	42
2.6. Біохімічні методи дослідження розвитку окисного і нітрозуючого стресу.....	47
РОЗДІЛ 3. ДИНАМІКА ЗМІН ВМІСТУ ОСНОВНИХ МЕТАБОЛІТІВ ЕНЕРГООБМІНУ ТКАНИНИ ГОЛОВНОГО МОЗКУ ТВАРИН З ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНОЮ ВНУТРІШНЬОМОЗКОВОЮ ГЕМАТОМОЮ.....	51
3.1. Вплив цереброкуруину на ключові етапи енергетичного метаболізму мозку тварин з експериментальним інтарцеребральним крововиливом.....	51
3.2. Вплив кортексину на основні етапи енергопостачання мозку тварин з експериментальним інтарцеребральним крововиливом	55
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 3.....	60
РОЗДІЛ 4. ВПЛИВ ЦЕРЕБРОКУРИНУ, СЕМАКСУ, КОРТЕКСИНУ І ЦЕРЕБРОЛІЗИНУ НА ОКИСЛЮВАЛЬНИЙ ПОТЕНЦІАЛ ТКАНИНИ МОЗКУ ТВАРИН З ВНУТРІШНЬОМОЗКОВОЮ ГЕМАТОМОЮ.....	61

4.1. Динаміка змін вмісту продуктів окисної модифікації білка в головному мозку щурів з експериментальним внутрішньомозковим крововиливом.....	61
4.2. Вплив препаратів, що вивчаються на активність каталази і ступінь розвитку нітрозуючого стресу у тварин з модельованим інтрацеребральним крововиливом.....	65
ВИСНОВКИ ДО РОЗДІЛУ 4.....	60
ВИСНОВКИ	
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	
ДОДАТКИ	

Орієнтовний зразок оформлення списку використаних джерел**Схема бібліографічного опису монографій, підручників, художньої літератури
1,2(3)автори**

1. **Ахмедов Р.Б.** Растения— твои друзья и недруги / Р.Б. Ахмедов - Уфа: Китап, 2006. – 294.
2. **Блинова К.Ф.** Ботанико - фармакогностический словарь / К.Ф. Блинова, Г.П. Яковлев - М.: Высшая школа, 1990. – 354 с.

4 та більше авторів.

Расторопша пятнистая - от интродукции к использованию: монографія /В.С.Кисличенко, О.П. Гудзенко, О.І. Нещерет [и др.] - Полтава: Полтавский литератор, 2008.–288с.

Багатомові видання**Документ в цілому**

Казьмин В. Д. Справочник домашнего врача : в 3 т. / В. Казьмин. – М.: АСТ: Астрель, 2001.

Окремий том

Ботаника. Учебник для вузов в 4 т. / П. Зитте, Э.В. Вайлер, Й.В. Кадерайт [и др.]; на основе учебника Э. Страсбургера и др.; пер. с нем. Е. Б. Поспеловой, К. Л. Тарасова, Н. В. Хмелевской. — М.: Издательский центр «Академия», 2007. — 576 с.; Т. 3. Эволюция и систематика / под ред. А. К. Тимонина, И. И. Сидоровой.

або розділ:

Експериментальне (доклінічне) вивчення фармакологічних речовин, які пропонуються як нестероїдні протизапальні засоби. У кн.: Доклінічні дослідження лікарських засобів (методичні рекомендації) /С.М. Дроговоз, І.А. Зупанець, М.А. Мохорт [та ін.]. За редакцією член.-кор. АМН України О.В.Стефанова. – К.: Авіцена, 2001. – С. 292-306.

Схема аналітичного опису наукової статті**1,2,3 автори**

1. **Товчига О.В.** Перспективи використання ліпофільної фракції листків яглиці звичайної / О.В. Товчига // Медична хімія. – 2006. – Т.8, № 1 – С. 82
2. **Демешко О.В.** Динаміка накопичення суми поліфенольних речовин у листі акації білої / О.В. Демешко, А.М. Комісаренко // Фітотерапія. Часопис. – 2005. – № 4. – С. 63-65.
3. **Калушка О.Б.** Аналіз ліпофільної фракції надземних і підземних органів пирію повзучого / О.Б. Калушка, С.М. Марчишин, О.В. Лукієнко // Фармацевтичний часопис. - 2008. - №3. - С.89-91

4 і більше авторів

Ива белая - *Salix alba* L. Аналитический обзор / Б.М. Зузук, Р.В. Куцик, А.Т. Недоступ [и др.]. // Провизор. – 2005. - №16. – С. 27-29

Матеріали наукових форумів

1. **Тютяев П.Ю.** Проблема создания эффективных растительных антипротозойных препаратов / П.Ю. Тютяев, А.В. Бурякина // 9 Международный съезд "Актуальные проблемы создания новых лекарственных препаратов природного происхождения" (ФИТОФАРМ 2005) и Конференция молодых ученых Европейского Фитохимического Общества "Растения и Здоровье": Материалы съезда и конференции, г. Санкт-Петербург, 22—25 июня 2005. - СПб, 2005. - С. 637—643.

2. **Пьянков С.А.** Использование растительного сиропа "Надежда" в профилактике и комплексной терапии патологических состояний молочных желез / С.А. Пьянков, Н.Б. Русских, Л.М. Рымшина // Новые технологии и комплексное использование природных ресурсов Алтайского края для производства биологически активных добавок: Материалы научно-практической конференции, г. Бийск, 17—20 июня 2003. - Барнаул, 2003. - С. 157—162.

Законодавчі акти

Наказ МОЗ України Державного департаменту з контролю за якістю, безпекою та виробництвом лікарських засобів і виробів медичного призначення «Щодо подовження термінів дії галузевих стандартів і прирівняних до них інших нормативних документів колишнього СРСР, які використовуються в фармацевтичній галузі» № 3 від 14.01.2003р. // Аптека. – 2003. - №383 (12). – С. 32.

Патентні документи

Пат. 59821 Україна, МПК⁷ А61К 35/78, А61К 9/00 Протизапальний, противиразковий, різнозагоювальний і антимікробний лікарський засіб / Зиков М.Г., Макаревич І.Х., Котов А.Г., Алістренко А.І., Губін Ю.І., Георгієвський В.П., Комісаренко М.Ф., Золотко З.С., Улесов О.В., Крючкова О.М.; заявник та патентотримувач Держ. наук. центр лікарських засобів. - № 20021210378; заявл. 20.12.02; опубл. 15.09.03, Бюл. N 9

ДСТУ

ДСТУ EN 12822:2005 Продукти харчові. Визначення вмісту вітаміну Е методом рідинної хроматографії високороздільної здатності. Вимірювання альфа-, бета-, гама- й дельта-токоферолів// Держспоживстандарт, 2000. - 19 с.

або:

ГОСТ 17768-90. Средства лекарственные: упаковка, маркировка, транспортирование и хранение. – Введ. 01.01.92. – М.: Изд-во стандартов, 1991. – 16 с.

Автореферати

Новосел О. М. Фармакогностичне вивчення представників родів *Malus* та *Pyrus*: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. фармацевт. наук : спец. 15.00.02 / О. М. Новосел. – Київ, 2007. – 20 с.

Ресурси локального доступу

1. Сидыганов, В. У. Модель Москвы [Электронный ресурс] : электрон, карта Москвы и Подмосковья / В. У. Сидыганов, С. Ю. Толмачев, Ю. Э. Цыганков. — Версия 2.0. — Электрон, дан. и прогр. — М. : FORMOZA, 1998. — 1 электрон, опт. диск (CD-ROM).
2. Атлас-98 [Электронный ресурс] : 3D., 1998. — 1 электрон, опт. диск (CD-ROM).

Ресурси мережі Internet

1. Миронов А. Ф. Фотодинамическая терапия рака - новый эффективный метод диагностики и лечения злокачественных опухолей [Электронный ресурс] / А. Ф. Миронов // Статьи Соросовского Образовательного журнала в текстовом формате. Біологія – 1996. Режим доступа: <http://www.pereplet.ru/obrazovanie/stsoros/147.html>
2. Аграрний сектор України. Рослинництво. Овес. Сорти вівса посівного. [Електронний ресурс] Режим доступу до сайту: <http://agroua.net/plant/catalog/cg-1/c-4/>.

Витяг з протоколу № _____

засідання кафедри фармації ПЗВО «Міжнароднай класичний університет імені
Пилипа Орлика» про обговорення (дипломної) магістерської роботи

_____ ПІБ автора

на тему: «_____»

Присутні:

_____
_____

Порядок денний: про обговорення (дипломної) магістерської роботи (ПІБ автора)
“_____” (керівник _____) з
рекомендацією до захисту на ПАК.

Слухали: Звіт (ПІБ виконавця) кафедри фармації про проведену наукову
діяльність за темою «_____» за _____ – _____ рік.

Ухвалили: Рекомендувати магістерську роботу за темою: «_____»,
(науковий керівник _____) магістранта кафедри фармації ПІБ до захисту.

Завідуючий кафедрою _____

Секретар кафедри _____

ВІДГУК

наукового керівника на магістерську роботу освітньо-кваліфікаційного
рівня _____
спеціальності _____
(прізвище, ім'я та по-батькові) _____
на тему _____

Актуальність теми _____

Практична цінність висновків, рекомендацій та їх обґрунтованість _____

Оцінка роботи _____

Загальний висновок та рекомендації про допуск до захисту _____

Науковий керівник _____
(підпис) (вчене звання, прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 20 ____ р.

РЕЦЕНЗІЯ

на магістерську роботу _____
(прізвище, ім'я та по-батькові)

на тему _____

Актуальність теми _____

Теоретичний рівень роботи _____

Пропозиції автора по темі дослідження _____

Практична цінність висновків, рекомендацій та їх обґрунтованість _____

Недоліки роботи _____

Загальний висновок і оцінка роботи _____

Рецензент _____
(підпис) (вчене звання, прізвище та ініціали)

« _____ » _____ 20 ____ р.